Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

22 päivänä maaliskuuta 2012 *

Yhteisön tavaramerkki — Määritelmä ja hankkiminen — Aikaisempi tavaramerkki — Hakemuksen jättämisen yksityiskohdat — Hakemuksen jättäminen sähköisesti — Keino, jolla hakemuksen jättämisaika voidaan ottaa huomioon päivän, tunnin ja minuutin tarkkuudella

Asiassa C-190/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Supremo (Espanja) on esittänyt 24.2.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.4.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Génesis Seguros Generales Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros (Génesis)

vastaan

Boys Toys SA ja

Administración del Estado,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit A. Borg Barthet, E. Levits (esittelevä tuomari), J.-J. Kasel ja M. Berger,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Génesis Seguros Generales Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros (Génesis), edustajinaan abogada M. D. Garayalde Niño ja abogada A. I. Alpera Plazas sekä procurador V. Venturini Medina,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään B. Plaza Cruz,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään K. Georgiadis, Z. Chatzipavlou ja G. Alexaki,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

— Euroopan komissio, asiamiehenään E. Gippini Fournier,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

kuultuaan julkisasiamiehen 31.3.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1; jäljempänä asetus) 27 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Génesis Seguros Generales Sociedad Anónima de Seguros y Reaseguros (jäljempänä Génesis) ja yhtäältä Boys Toys SA (jäljempänä Boys Toys), joka on Pool Angel Tomás SL:n oikeusseuraaja, sekä toisaalta Administración del Estado ja jossa on kyse siitä, että Oficina Española de Patentes y Marcas (Espanjan patentti- ja tavaramerkkivirasto, jäljempänä OEPM) hylkäsi väitteen, jonka Génesis oli tehnyt espanjalaisen kansallisen tavaramerkin Rizo's rekisteröintiä vastaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY (EYVL 1989, L 40, s. 1) on kumottu jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä (kodifioitu toisinto) 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/95/EY (EUVL L 299, s. 25). Tosiseikkojen tapahtumisajankohtien vuoksi pääasian kannalta merkityksellinen on kuitenkin edelleen direktiivi 89/104.

4 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa, jonka otsikko oli ”Aikaisempien oikeuksien etuoikeutta koskevat rekisteröinnin esteet ja mitättömyysperusteet”, säädettiin seuraavaa:

”1. Tavaramerkkiä ei saa rekisteröidä tai, jos se on rekisteröity, se on julistettava mitättömäksi:

a) jos se on sama kuin aikaisempi tavaramerkki ja jos tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkkiä haetaan tai tavaramerkki on rekisteröity, ovat samoja kuin tavarat tai palvelut, joita varten aikaisempaa tavaramerkkiä suojataan;

b) jos sen vuoksi, että se on sama tai samankaltainen kuin aikaisempi, samoja tai samankaltaisia tavaroita tai palveluja varten oleva tavaramerkki, yleisön keskuudessa on sekaannusvaara, joka sisältää vaaran tavaramerkin ja aikaisemman tavaramerkin välisestä mielleyhtymästä.

2. Edellä 1 kohdassa 'aikaisemmalla tavaramerkillä' tarkoitetaan:

a) seuraavia tavaramerkkejä, joiden rekisteröimiseksi hakemus on tehty ennen tavaramerkin rekisteröintihakemuksen tekopäivää, ottaen huomioon mahdolliset vaatimukset niiden etuoikeudesta:

i) yhteisön tavaramerkit;

– –

– –

c) hakemuksia a tai b alakohdassa tarkoitettujen tavaramerkkien rekisteröimiseksi, jos tavaramerkit rekisteröidään; – –

– –”

5 Asetus N:o 40/94 on kumottu yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 207/2009 (kodifioitu toisinto) (EUVL L 78, s. 1), joka tuli voimaan 13.4.2009. Tosiseikkojen tapahtumisajankohtien vuoksi nyt esillä olevassa asiassa sovelletaan kuitenkin ensin mainittua asetusta, sellaisena kuin se oli muutettuna 27.10.2003 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1992/2003 (EYVL L 296, s. 1; jäljempänä muutettu asetus N:o 40/94).

6 Muutetun asetuksen N:o 40/94 8 artiklan, jonka otsikko oli ”Suhteelliset hylkäysperusteet”, 1 ja 2 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”1. Aikaisemman tavaramerkin haltijan vastustuksesta tavaramerkkiä ei rekisteröidä:

a) jos se on sama kuin aikaisempi tavaramerkki ja jos tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkkiä haetaan tai tavaramerkki on rekisteröity, ovat samoja kuin tavarat tai palvelut, joille aikaisempi tavaramerkki on suojattu,

b) jos sen vuoksi, että se on sama tai samankaltainen kuin aikaisempi, samoja tai samankaltaisia tavaroita tai palveluja varten oleva tavaramerkki, [sen alueen, jolla aikaisempi tavaramerkki on suojattu], yleisön keskuudessa on sekaannusvaara, joka sisältää vaaran tavaramerkin ja aikaisemman tavaramerkin välisestä mielleyhtymästä.

2. Edellä 1 kohdassa ’aikaisemmalla tavaramerkillä’ tarkoitetaan:

a) tavaramerkkejä, joiden rekisteröintihakemus on tehty ennen yhteisön tavaramerkin rekisteröintihakemuksen tekopäivää, ottaen tarvittaessa huomioon vaatimukset niiden etuoikeudesta, ja jotka kuuluvat seuraaviin ryhmiin:

i) yhteisön tavaramerkit,

– –

b) edellä a alakohdassa tarkoitettuja tavaramerkkejä koskevia hakemuksia, jos tavaramerkit rekisteröidään;

– –”

7 Muutetun asetuksen N:o 40/94 14 artiklan, jonka otsikko oli ”Loukkauksiin sovellettava täydentävä kansallinen oikeus”, 1 kohdassa säädettiin, että yhteisön tavaramerkin vaikutukset määritellään yksinomaan tällä asetuksella ja että muutoin yhteisön tavaramerkkiin kohdistuviin loukkauksiin sovelletaan kansallisen tavaramerkin loukkauksia koskevaa kansallista lainsäädäntöä asetuksen N:o 40/94 X osaston säännösten mukaisesti.

8 Muutetun asetuksen N:o 40/94 26 artiklassa, joka koski edellytyksiä, jotka hakemuksen oli täytettävä, säädettiin seuraavaa:

”1. Yhteisön tavaramerkkiä koskevassa hakemuksessa on oltava:

a) yhteisön tavaramerkin rekisteröintianomus;

b) tiedot hakijan yksilöimiseksi;

c) luettelo tavaroista tai palveluista, joita varten rekisteröintiä haetaan;

d) tavaramerkin kuvaus.

2. Yhteisön tavaramerkistä on suoritettava hakemusmaksu ja tarvittaessa yksi tai useampi luokkamaksu.

3. Yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen on täytettävä 157 artiklassa tarkoitetussa täytäntöönpanoasetuksessa säädetyt edellytykset.”

9 Muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa, jonka otsikko oli ”Hakemispäivä”, säädettiin seuraavaa:

”Yhteisön tavaramerkin hakemispäivä on se, jona hakija esittää [sisämarkkinoiden harmonisointivirastolle (tavaramerkit ja mallit) (SMHV)] tai, jos hakemus jätetään jäsenvaltion teollisoikeuksien keskusvirastolle tai Beneluxin tavaramerkkivirastolle, sille 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot sisältävät asiakirjat, jollei hakemusmaksun maksamisesta kuukauden kuluessa edellä tarkoitettujen asiakirjojen esittämisestä muuta johdu.”

10 Muutetun asetuksen N:o 40/94 32 artiklassa, jonka otsikko oli ”Kansallisen hakemuksen jättämisen merkitys”, säädettiin, että ”yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus, jolle on hyväksytty hakemispäivä, vastaa jäsenvaltioissa jätettyä säännönmukaista kansallista hakemusta, ottaen tarvittaessa huomioon vaatimukset yhteisön tavaramerkin etuoikeudesta”.

11 Muutetun asetuksen N:o 40/94 97 artiklassa, jonka otsikko oli ”Sovellettava oikeus”, säädettiin seuraavaa:

”1. Yhteisön tavaramerkkituomioistuimet soveltavat tämän asetuksen säännöksiä.

2. Kysymyksissä, jotka eivät kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan, yhteisön tavaramerkkituomioistuimet soveltavat kansallista oikeuttaan, mukaan lukien kansainvälistä yksityisoikeuttaan.

3. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, yhteisön tavaramerkkituomioistuin soveltaa sen jäsenvaltion kansallista tavaramerkkiä koskeviin samankaltaisiin kanteisiin sovellettavia menettelysääntöjä, jonka alueella kyseinen tuomioistuin sijaitsee.”

12 Yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 täytäntöönpanosta 13.12.1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2868/95 (EYVL L 303, s. 1) 5 säännössä, jonka otsikko on ”Hakemuksen jättäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. [SMHV] merkitsee hakemukseen kuuluviin asiakirjoihin vastaanottopäivämäärän ja hakemusnumeron. [Se] lähettää hakijalle viipymättä vastaanottoilmoituksen, joka sisältää ainakin merkin hakemusnumeron ja kuvauksen, sanallisen kuvauksen tai muun tunnistetiedon, sekä tiedot asiakirjojen lajista, lukumäärästä ja vastaanottopäivästä.

2. Jos hakemus jätetään jäsenvaltion teollisoikeuksien keskusvirastolle tai Beneluxin tavaramerkkivirastolle asetuksen (EY) N:o 40/94 25 artiklan mukaisesti, hakemuksen vastaanottaneen viraston on numeroitava hakemuksen sivut arabialaisilla numeroilla. Ennen hakemuksen lähettämistä edelleen on hakemuksen vastaanottaneen viraston merkittävä hakemukseen kuuluviin asiakirjoihin vastaanottopäivämäärä ja sivumäärä. Hakemuksen vastaanottaneen viraston on lähetettävä hakijalle viipymättä vastaanottoilmoitus, josta ilmenee ainakin asiakirjojen laji ja lukumäärä ja niiden vastaanottopäivä.

3. Jos hakemus saapuu [SMHV:lle] jäsenvaltion teollisoikeuksien keskusviraston tai Beneluxin tavaramerkkiviraston kautta, [SMHV] merkitsee hakemukseen vastaanottopäivämäärän ja hakemusnumeron ja lähettää hakijalle viipymättä 1 kohdan toisen virkkeen mukaisesti vastaanottoilmoituksen, josta ilmenee [SMHV:n] vastaanottopäivä.”

Kansallinen lainsäädäntö

13 Tavaramerkistä 7.12.2001 annetun lain 17/2001 (Ley 17/2001 de Marcas) (BOE nro 294, 8.12.2001, s. 45579; jäljempänä laki 17/2001) 6 §:n 2 momentin a ja c kohdan mukaan aikaisemmilla tavaramerkeillä tarkoitetaan

”– –

a) seuraaviin ryhmiin kuuluvia rekisteröityjä tavaramerkkejä, joiden rekisteröintihakemuksen jättämispäivä tai etuoikeuspäivä edeltää tutkittavana olevan hakemuksen jättämispäivää:

i) espanjalaiset tavaramerkit,

ii) tavaramerkit, joiden kansainvälinen rekisteröinti on voimassa Espanjassa,

iii) yhteisön tavaramerkit;

– –

c) hakemuksia a ja b kohdassa tarkoitettujen tavaramerkkien rekisteröimiseksi sillä edellytyksellä, että tavaramerkit lopulta rekisteröidään;

– –”

14 Lain 17/2001 11 §:n, jonka otsikkona on ”Hakemuksen jättäminen”, 6 momentissa säädetään seuraavaa:

”Hakemuksen vastaanottamiseen toimivaltaisen elimen on hakemusta vastaanottaessaan merkittävä asiakirjoihin hakemuksen rekisteröintinumero ja hakemuksen jättämispäivä sekä kellonaika tunnin ja minuutin tarkkuudella asetuksessa määritellyllä tavalla.”

15 Lain 17/2001 13 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Hakemispäivä on se, jolloin 11 §:n säännösten mukaisesti toimivaltainen elin vastaanottaa asiakirjat, joihin sisältyvät 12 §:n 1 momentissa tarkoitetut seikat.

2. Postitoimistoon toimitettujen hakemusten jättämispäivä on päivä, jona kyseinen postitoimisto vastaanottaa asiakirjat, joihin sisältyvät 12 §:n 1 momentissa tarkoitetut seikat, edellyttäen, että nämä asiakirjat esitetään avoimessa kirjekuoressa, joka lähetetään kirjattuna lähetyksenä vastaanottotodistuksin ja osoitetaan hakemuksen vastaanottamiseen toimivaltaiselle elimelle. Postitoimiston on merkittävä asiakirjoihin hakemuksen jättämisajankohta päivän, tunnin ja minuutin tarkkuudella.

3. Jos jokin edellisissä momenteissa tarkoitettu hallinnollinen elin tai yksikkö jättää merkitsemättä asiakirjoihin hakemuksen vastaanottamisajankohtana hakemuksen jättämisen kellonajan, kellonajaksi katsotaan vuorokauden viimeinen tunti. Jos hakemuksen jättämisen kellonaikaa ei ole merkitty minuuttien tarkkuudella, ajaksi katsotaan tunnin viimeinen minuutti. Jos jättämisaikaa ei ole merkitty tiedoksi tunnin eikä minuutin tarkkuudella, ajaksi katsotaan kyseessä olevan vuorokauden viimeisen tunnin viimeinen minuutti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

16 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Génesis jätti SMHV:lle aamupäivällä 12.12.2003 (klo 11.52 ja klo 12.13) sähköisesti kaksi yhteisön tavaramerkkiä koskevaa hakemusta, joista ensimmäinen koski sanamerkin Rizo rekisteröintiä tavaroiden ja palvelujen kansainvälistä luokitusta tavaramerkkien

rekisteröimistä varten koskevaan, 15.6.1957 tehtyyn Nizzan sopimukseen, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna (jäljempänä Nizzan luokitus), pohjautuvan luokituksen luokkiin 16, 28, 35 ja 36 kuuluvia tavaroita varten, ja toinen sanamerkin Rizo, El Erizo rekisteröintiä mainitun luokituksen luokkiin 16, 35 ja 36 kuuluvia tavaroita varten.

17 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy myös ilmi, että samana päivänä mutta kello 17.45 Pool Angel Tomás SL teki OEPM:lle hakemuksen sanamerkin Rizo's rekisteröimiseksi kyseisen luokituksen luokkaan 28 kuuluvia tavaroita varten.

18 Génesis teki väitteen kansallisen tavaramerkin rekisteröintihakemuksesta, sillä se katsoi, että yhteisön sanamerkit Rizo ja Rizo, El Erizo olivat sitä aikaisempia.

19 OEPM:n hylättyä väitteen 9.12.2004 tekemällään päätöksellä Génesis teki valituksen, jossa se vaati OEPM:ää toteamaan, että yhteisön tavaramerkit, joiden haltija Génesis on, olivat aikaisempia, koska näitä tavaramerkkejä koskevat hakemukset jätettiin sähköisesti 12.12.2003 ja koska juuri tämä päivämäärä on tässä suhteessa otettava huomioon.

20 OEPM hylkäsi valituksen 29.6.2005 tekemällään päätöksellä. OEPM totesi jälleen, että muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklan nojalla oli syytä katsoa, että pääasiassa kyseessä olevat yhteisön tavaramerkkiä koskevat hakemukset oli jätetty 7.1.2004, jolloin asiakirjat tosiasiallisesti esitettiin, ja että tämä päivä oli myöhempi kuin päivä, jona espanjalaisen tavaramerkin Rizo's rekisteröintihakemus tehtiin.

21 Génesis nosti jälkimmäisestä päätöksestä kanteen Tribunal Superior de Justicia de Madridissa, jonka hallinnollisten riita-asioiden jaoston toinen osasto vahvisti 7.2.2008 antamassaan tuomiossa, että rekisteröitäväksi haetun espanjalaisen tavaramerkin Rizo's rekisteröiminen oli perusteltua. Kyseisen tuomioistuimen mukaan yhteisön tavaramerkkien, joiden perusteella väite esitettiin, rekisteröintihakemusten jättämispäivä oli päivä, jona asiakirjat tosiasiallisesti esitettiin, eikä 12.12.2003, jolloin hakemus esitettiin sähköisesti.

22 Génesis on hakenut muutosta kyseiseen tuomioon ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa. Génesis riitauttaa valituksessaan ensiksi Tribunal Superior de Justicia de Madridin yhteisön tavaramerkkien rekisteröintihakemusten jättämispäivää koskevan tulkinnan ja toteaa, että muutetun asetuksen N:o 40/94 26 ja 27 artiklan oikeasta tulkinnasta seuraa, että hakemispäivänä on pidettävä sitä päivää, jona yhteisön tavaramerkkien rekisteröintihakemukset on esitetty SMHV:lle ja jona tämä on ne vastaanottanut. Pääasiassa tänä päivänä on näin pidettävä 12.12.2003. Génesis toteaa toisaalta, että Tribunal Superior de Justicia de Madrid rikkoi lain 17/2001 6 §:n 2 momentin a ja c kohtaa, koska se ei hyväksynyt yhteisön tavaramerkkien Rizo ja Rizo, El Erizo aiemmuutta.

23 Tässä tilanteessa Tribunal Supremo on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko [muutetun] asetuksen [N:o 40/94] 27 artiklaa tulkita siten, että SMHV:lle tehdyn yhteisön tavaramerkin rekisteröintihakemuksen osalta voidaan ottaa huomioon jättämispäivän lisäksi myös tämän hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika silloin, kun tämä tieto on merkitty asiakirjoihin, sen määrittämistä varten, onko tällä tavaramerkillä ajallinen etuoikeus sellaiseen kansalliseen tavaramerkkiin nähden, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen jättämisen kellonaika on merkityksellinen?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

24 On tärkeää todeta, että kansallisen tuomioistuimen esittämä kysymys perustuu olettamaan, jonka mukaan yhteisön tavaramerkkien ja kansallisen tavaramerkin rekisteröintihakemukset on jätetty samana päivänä.

25 Vaikka ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että OEPM ja kanteen ratkaissut tuomioistuin olivat katsoneet, että yhteisön tavaramerkkien rekisteröintihakemusten jättämispäivä oli kansallisen tavaramerkin rekisteröintihakemuksen jättämispäivää myöhempi, tämä olosuhde ei kuitenkaan vaikuta ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamiseen.

26 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana nimittäin on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta (asia C-300/01, Salzmann, tuomio 15.5.2003, Kok., s. I-4899, 29 ja 31 kohta; yhdistetyt asiat C-222/05-C-225/05, van der Weerd ym., tuomio 7.6.2007, Kok., s. I-4233, 22 kohta ja asia C-210/06, Cartesio, tuomio 16.12.2008, Kok., s. I-9641, 67 kohta). Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (em. asia Cartesio, tuomion 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Koska Génesis on sekä ensimmäisen asteen tuomioistuimessa että ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kiistänyt näkemyksen, jonka mukaan yhteisön tavaramerkkien hakemusten jättämispäivä olisi kansallisen tavaramerkin rekisteröintihakemuksen jättämispäivää myöhempi, tämä kysymys on viimeksi mainitussa tuomioistuimessa riidan kohteena. Näin ollen ei ole ainakaan ilmeistä, ettei pyydetyllä unionin oikeussäännön tulkitsemisella olisi mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen taikka että se koskisi luonteeltaan hypoteettista ongelmaa.

28 Ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen syytä vastata.

Asiakysymys

29 Kansallinen tuomioistuin kysyy kysymyksessään pääasiallisesti, onko muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklaa tulkittava siten, että SMHV:lle tehdyn yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen osalta voidaan ottaa huomioon jättämispäivän lisäksi myös tämän hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika päätettäessä, onko tämä tavaramerkki aikaisempi kuin sellainen kansallinen tavaramerkki, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika on merkityksellinen.

30 Aluksi on syytä muistuttaa, että Euroopan unionissa tavaramerkkien suojalle tunnusomaista on, että voimassa on samanaikaisesti useita suojajärjestelmiä.

31 Direktiivin 89/104 johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen mukaan direktiivin tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädäntöjä, jotta poistettaisiin olemassa olevat erot, jotka voivat rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta sekä vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla.

32 Vaikka direktiivin 89/104 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan ”tällä hetkellä ei vaikuta tarpeelliselta lähentää jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädäntöä täydellisesti”, direktiivillä kuitenkin yhdenmukaistetaan asiaa koskevia keskeisiä aineellisia sääntöjä eli tämän saman perustelukappaleen mukaan sääntöjä, jotka koskevat niitä kansallisia säännöksiä, jotka välittömimmin vaikuttavat sisämarkkinoiden toimintaan, eikä perustelukappaleessa suljeta pois sitä, että nämä säännöt yhdenmukaistetaan täysin (asia C-355/96, Silhouette International Schmied, tuomio 16.7.1998, Kok., s. I-4799, 23 kohta; asia C-40/01, Ansul, tuomio 11.3.2003, Kok., s. I-2439, 27 kohta ja asia C-482/09, Budějovický Budvar, tuomio 22.9.2011, Kok., s. I-8701, 30 kohta).

33 Direktiivin 89/104 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa kuitenkin täsmennetään muun muassa, että ”jäsenvaltiot saavat vapaasti säätää menettelystä, jota noudatetaan rekisteröityjen tavaramerkkien rekisteröinnissä, menettämisessä tai mitättömäksi julistamisessa; ne voivat esimerkiksi päättää tavaramerkin rekisteröintimenettelyn ja mitättömäksi julistamisessa noudatettavan menettelyn muodosta sekä siitä, tulisiko aikaisempiin oikeuksiin vedota rekisteröintimenettelyssä vai mitättömäksi julistamisessa noudatettavassa menettelyssä vai molemmissa menettelyissä, ja jos aikaisempiin oikeuksiin voidaan vedota rekisteröintimenettelyssä, ne voivat noudattaa menettelyä, jossa rekisteröintihakemusta vastaan voidaan tehdä väite, tai menettelyä, jossa tutkiminen tapahtuu viran puolesta, taikka molempia”.

34 On siis syytä todeta, ettei direktiivissä 89/104 ole kansallisten tavaramerkkihakemusten jättämistapoja tai niiden jättämispäivän määrittämistä koskevia säännöksiä. Koska jäsenvaltiot saavat tällä alalla vapaasti antaa omia säännöksiään, viimeksi mainitut voivat näin ollen olla erilaisia eri jäsenvaltioissa.

35 Muutetun asetuksen N:o 40/94 johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan kyseisellä asetuksella tavoiteltava päämäärä on sellaisia tavaramerkkejä, joilla on yhdenmukainen suoja ja joiden vaikutukset ulottuvat koko unionin alueelle, koskevan yhteisön järjestelmän luominen (ks. vastaavasti asia C-235/09, DHL Express France, tuomio 12.4.2011, Kok., s. I-2801, 41 kohta).

36 Tämä yhteisön tavaramerkkejä koskeva järjestelmä muodostaa sääntöjen kokonaisuudesta koostuvan itsenäisen järjestelmän, jolla pyritään omiin tavoitteisiinsa ja jonka soveltaminen on riippumaton kansallisista järjestelmistä (ks. asia C-238/06 P, Develey v. SMHV, tuomio 25.10.2007, Kok., s. I-9375, 65 kohta; yhdistetyt asiat C-202/08 P ja C-208/08 P, American Clothing Associates v. SMHV ja SMHV v. American Clothing Associates, tuomio 16.7.2009, Kok., s. I-6933, 58 kohta ja asia C-479/09 P, Evets v. SMHV, tuomio 30.9.2010, 49 kohta).

37 Yhteisön tavaramerkkejä koskevassa järjestelmässä on itsenäisenä ja kansallisista järjestelmistä riippumattomana järjestelmänä yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen jättämistapaa koskevia omia sääntöjä, jotka sisältyvät muutettuun asetukseen N:o 40/94 ja asetukseen N:o 2868/95. Erityisesti muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa on yhteisön tavaramerkin hakemispäivää koskeva nimenomainen säännös, eikä siinä tältä osin viitata kansallisen oikeuden säännöksiin.

38 Jotta esitettyyn kysymykseen voitaisiin näin ollen vastata, ensiksi on päätettävä, onko muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa olevaa käsitettä ”yhteisön tavaramerkin hakemispäivä” tulkittava siten, että sen mukaan huomioon on otettava tämän hakemuksen jättämispäivän lisäksi myös sen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika.

39 Jos muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa olevaa käsitettä ”yhteisön tavaramerkin hakemispäivä” on tulkittava siten, ettei hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettua jättämisaikaa ole sen mukaan otettava huomioon, on toiseksi tarkistettava, onko unionin oikeuden vastaista, että nämä seikat kansallisen oikeuden perusteella tästä huolimatta otetaan huomioon päätettäessä, onko yhteisön tavaramerkki aikaisempi kuin sellainen kansallinen tavaramerkki, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika on merkityksellinen.

Muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa olevan käsitteen ”hakemispäivä” merkitys ja ulottuvuus

40 Aivan aluksi on syytä todeta, että sekä unionin oikeuden yhdenmukainen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen tai määräyksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen merkityksensä ja soveltamisalansa määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon kyseisen säännöksen tai määräyksen asiayhteys sekä

kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä (ks. mm. asia 327/82, Ekro, tuomio 18.1.1984, Kok., s. 107, 11 kohta; asia C-287/98, Linster, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6917, 43 kohta; asia C-467/08, Padawan, tuomio 21.10.2010, Kok., s. I-10055, 32 kohta ja em. asia Budějovický Budvar, tuomion 29 kohta).

41 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että niiden termien merkitys ja soveltamisala, joita ei ole määritelty unionin oikeudessa, on määriteltävä sen merkityksen mukaan, joka niillä on yleiskielessä, ottaen samalla huomioon se asiayhteys, jossa niitä käytetään, ja sen lainsäädännön tavoitteet, johon ne kuuluvat (ks. mm. asia C-336/03, easyCar, tuomio 10.3.2005, Kok., s. I-1947, 21 kohta; asia C-549/07, Wallentin-Hermann, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-11061, 17 kohta; asia C-151/09, UGT-FSP, tuomio 29.7.2010, Kok., s. I-7587, 39 kohta ja em. asia Budějovický Budvar, tuomion 39 kohta).

42 Tarpeesta tulkita yhdenmukaisesti unionin oikeuden tietyn säännöksen tai määräysten eri kieliversioita seuraa lopuksi myös, että jos nämä versiot eroavat toisistaan, kyseistä säännöstä tai määräystä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa se on (asia C-72/95, Kraaijeveld ym., tuomio 24.10.1996, Kok., s. I-5403, 28 kohta; asia C-63/06, Profisa, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-3239, 14 kohta ja asia C-585/10, Møller, tuomio 15.12.2011, Kok., s. I-13407, 26 kohta).

43 Muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklan eri kieliversioita vertailtaessa ilmenee, että niiden välillä on eroavuuksia.

44 Kyseisen artiklan tšekin-, saksan-, unkarin-, slovakin-, suomen- ja ruotsinkielisten versioiden otsikossa ja tekstissä viitataan hakemispäivään (Den podání, Anmeldetag, A bejelentés napja, Deň podania, Hakemispäivä, Ansökningsdag), kun taas saman artiklan liettuan- ja puolankielisissä versioissa täsmennetään, että hakemisen päivämäärä (Padavimo data, Data zgłoszenia) on päivä (diena, dzień), jona hakemus on jätetty.

45 Sitä vastoin muissa kieliversioissa käytetään yksinomaan ilmaisua yhteisön tavaramerkin ”hakemisen päivämäärä”.

46 Näiden eri kieliversioiden väliset eroavuudet on kuitenkin syytä suhteuttaa toisiinsa, koska sanalla ”päivämäärä” tarkoitetaan yleisen käsityksen mukaan yleensä sitä kuukaudenpäivää, kuukautta ja vuotta, jona jokin toimenpide on toteutettu tai jona jokin tosiseikka on tapahtunut. Samoin ilmoitettaessa päivä, jona jokin toimenpide on toteutettu tai jona jokin tosiseikka on tapahtunut, on yleisen käsityksen mukaan tarpeen ilmoittaa myös kuukausi ja vuosi.

47 Päivämäärän tai päivän ilmoittamisvelvollisuus ei kuitenkaan yleisen käsityksen mukaan edellytä ilmoittamista tuntien eikä varsinkaan minuuttien tarkkuudella. Koska muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa ei ollut nimenomaista viittausta yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmaistavaan jättämisaikaan, on selvää, ettei yhteisön lainsäätäjä pitänyt näitä tietoja tarpeellisina yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen jättämisajankohdan ja näin ollen sen määrittämiseksi, onko kyseinen tavaramerkki aikaisempi kuin toinen tavaramerkki.

48 Tällainen tulkinta on myös sen asiayhteyden mukainen, johon muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artikla liittyy. Erityisesti on todettava, että asetuksen N:o 2868/95 5 säännössä, jossa täsmennetään ne muodollisuudet, joita SMHV:n, jäsenvaltion teollisoikeuksien keskusviraston tai Beneluxin tavaramerkkiviraston on noudatettava, kun niille jätetään yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus, asetetaan vain velvollisuus merkitä hakemukseen sen vastaanottopäivämäärä mutta ei sen tuntia ja minuuttia.

49 On syytä todeta, että jos yhteisön lainsäätäjä olisi katsonut, että yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmaistu jättämisaika olisi kyseisen hakemuksen muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa tarkoitetun ”hakemispäivän” olennaisena osana otettava huomioon, tällainen täsmennys olisi pitänyt ottaa asetukseen N:o 2868/95.

50 Tässä suhteessa se seikka, että SMHV:n internetsivujen tietojen mukaan yhteisön tavaramerkin hakemispäivä on päivä, jona muutetun asetuksen N:o 40/94 26 artiklassa tarkoitetut asiakirjat on jätetty SMHV:lle Keski-Euroopan aikaa (GMT+1), ei kuitenkaan mahdollista päätelmää, jonka mukaan kyseisen hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmaistulla jättämisajalla olisi merkitystä tavaramerkin aiemmuutta määritettäessä. Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 61 kohdassa toteaa, tällaista ajan ilmoittamista tuntien tarkkuudella voidaan käyttää vain sen päivän määrittämiseen, jona hakemus esitettiin SMHV:lle.

51 Se Génesiksen mainitsema seikka, että kun yhteisön tavaramerkkiä koskevat hakemukset esitetään sähköisesti, SMHV todistaa de facto näiden hakemusten jättämispäivän ja kellonajan, on sekin merkityksetön.

52 Viraston presidentin virastosta lähetettävistä ja virastoon saapuvista sähköisistä viesteistä 18.4.2011 tekemän päätöksen nro EX-11-03 (sähköisiä viestejä koskeva peruspäätös) 10 artiklan 2 kohdan mukaan lähettäjälle tosin lähetetään sähköinen viesti, jolla vahvistetaan, että yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus, myös sähköinen, on vastaanotettu, ja tähän viestiin merkitään kyseisen hakemuksen vastaanottopäivä ja -kellonaika. Samasta 10 artiklan 2 kohdasta kuitenkin ilmenee, että kyseisen hakemuksen vastaanottamisen vahvistavassa viestissä on maininta siitä, että vastaanottopäivää pidetään hakemispäivänä, jollei hakemusmaksun maksamisesta asetetussa määräajassa muuta johdu, eikä siinä tässä suhteessa viitata siihen kellonaikaan, jolloin hakemus on vastaanotettu.

53 Koska yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus voidaan muutetun asetuksen N:o 40/94 25 artiklan 1 kohdan mukaan jättää valinnaisesti joko SMHV:lle, jäsenvaltion teollisoikeuksien keskusvirastolle tai Beneluxin tavaramerkkivirastolle, on kuitenkin niin, että jos yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmaistu jättämisaika pitäisi ottaa huomioon, tällaisen velvollisuuden olisi joka tapauksessa nimenomaisesti perustuttava yleisesti sovellettaviin säännöksiin eikä sähköisesti esitettäviä yhteisön tavaramerkkiä koskevia hakemuksia koskevaan SMHV:n presidentin päätökseen.

54 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklassa oleva käsite ”yhteisön tavaramerkin hakemispäivä” edellyttää, että huomioon otetaan kalenteripäivä, jona yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus jätetään, eikä sen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmaistua jättämisaikaa.

Tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmaistun jättämisajan huomioon ottaminen kansallisen oikeuden perusteella

55 Tämän tultua täsmennetyksi on vielä syytä tutkia, onko unionin oikeuden vastaista, että yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika otetaan kansallisen oikeuden perusteella tästä huolimatta huomioon päätettäessä, onko yhteisön tavaramerkki aikaisempi sellaiseen kansalliseen tavaramerkkiin nähden, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika on merkityksellinen.

56 Tästä on riittävää muistuttaa – kuten tämän tuomion 37 kohdassa on todettu –, että yhteisön tavaramerkkejä koskevassa järjestelmässä on itsenäisenä järjestelmänä yhteisön tavaramerkin hakemispäivää koskevia omia sääntöjä eikä siinä viitata kansallisen oikeuden säännöksiin.

57 Yhteisön tavaramerkin hakemispäivä voidaan näin ollen määrittää vain unionin oikeuden sääntöjen mukaan, eikä jäsenvaltioiden oikeudessa tarjotuilla ratkaisuilla voi tässä suhteessa olla vaikutusta.

58 Yhtäältä – kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 63 kohdassa – muutetun asetuksen N:o 40/94 14 ja 97 artiklasta, kun niitä tarkastellaan yhdessä, nimittäin ilmenee, että kansallista oikeutta voidaan soveltaa ainoastaan sellaisiin kysymyksiin, jotka eivät kuulu muutetun asetuksen N:o 40/94 soveltamisalaan.

59 Jos toisaalta pääasiassa esillä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa yhteisön tavaramerkin perusteella esitetään väite kansallisen tavaramerkin rekisteröintiä vastaan, myönnettäisiin, että kyseisen yhteisön tavaramerkin hakemispäivä on määritettävä ottamalla huomioon kansallisen oikeuden säännökset, tällä menettelyllä kyseenalaistettaisiin yhteisön tavaramerkin suojan yhdenmukainen luonne. Koska jäsenvaltiot saavat, kuten tämän tuomion 34 kohdassa on muistutettu, vapaasti määrätä kansallisten tavaramerkkihakemusten tekotavoista, yhteisön tavaramerkin suojan laajuus saattaisi olla erilainen eri jäsenvaltioissa.

60 Päätelmää, jonka mukaan yhteisön tavaramerkin hakemispäivä voidaan määrittää vain unionin oikeuden sääntöjen mukaan, ei voida kyseenalaistaa muutetun asetuksen N:o 40/94 32 artiklalla, jonka mukaan yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus, jolle on hyväksytty hakemispäivä, vastaa jäsenvaltioissa jätettyä säännönmukaista kansallista hakemusta, ottamalla tarvittaessa huomioon vaatimukset yhteisön tavaramerkin etuoikeudesta.

61 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 65 kohdassa, tällä säännöksellä ei muuteta ”hakemispäivän” yhteisön käsitettä eikä edellytetä kansallisen oikeuden soveltamista toissijaisesti, vaan ainoastaan tunnustetaan SMHV:lle jätetyille yhteisön tavaramerkkiä koskeville hakemuksille sama oikeudellinen arvo kuin kansallisille virastoille jätetyille tavaramerkkihakemuksille.

62 Tästä seuraa, että unionin oikeuden vastaista on se, että yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika otetaan kansallisen oikeuden perusteella huomioon päätettäessä, onko yhteisön tavaramerkki aikaisempi kuin sellainen kansallinen tavaramerkki, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika on tässä suhteessa merkityksellinen.

63 Kaiken edellä lausutun perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että muutetun asetuksen N:o 40/94 27 artiklaa on tulkittava siten, ettei siinä sallita sitä, että huomioon otettaisiin SMHV:lle tehdyn yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen jättämispäivän lisäksi myöskin tämän hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika määritettäessä, onko kyseinen tavaramerkki aikaisempi kuin sellainen kansallinen tavaramerkki, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika on tässä suhteessa merkityksellinen.

Oikeudenkäyntikulut

64 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94, sellaisena kuin se on muutettuna 27.10.2003 annetulla asetuksella (EY) N:o 1992/2003, 27 artiklaa on tulkittava siten, ettei siinä sallita sitä, että huomioon otettaisiin sisämarkkinoiden harmonisointivirastolle (tavaramerkit ja mallit) (SMHV) tehdyn yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen jättämispäivän lisäksi myöskin tämän hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika päätettäessä, onko tämä tavaramerkki aikaisempi kuin sellainen kansallinen tavaramerkki, jonka rekisteröintihakemus on jätetty samana päivänä, kun tämän jälkimmäisen tavaramerkin rekisteröintiin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan hakemuksen tuntien ja minuuttien tarkkuudella ilmoitettu jättämisaika on tässä suhteessa merkityksellinen.

Allekirjoitukset